

УДК 343.98:007.52

КРАСНОСТУП Г.М., кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

МЕДІА БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ: ПОНЯТТЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню питання існуючих механізмів правового регулювання забезпечення доступності інформації з дотриманням принципу безбар'єрності. Здійснено аналіз досвіду європейських країн щодо організаційно-правового забезпечення здійснення державної інформаційної політики у сфері медіа. Підготовлено пропозиції щодо удосконалення правового регулювання суспільних відносин, що виникають під час забезпечення доступу кожного до інформації.

Ключові слова: державна політика, безбар'єрні медіа, соціальна інтеграція.

Summary. The article is devoted to the study of existing mechanisms of legal regulation to ensure the availability of information in compliance with the barrier-free principle. An analysis of the experience of European countries regarding the organizational and legal support for the implementation of the state information policy in the field of media was carried out. Proposals have been prepared to improve the legal regulation of social relations that arise while ensuring everyone's access to information.

Keywords: public policy, barrier-free media, social inclusion.

Постановка проблеми. Безбар'єрність та соціальна інклюзія є фундаментальними для досягнення прав людини і є прагненнями, які приносять користь всьому суспільству в цілому. Інтеграція України в європейське співтовариство вимагає суттєвої перебудови всіх суспільних інститутів на нових засадах, вільних від будь-яких форм дискримінації.

У контексті європейського напрямку розвитку українського суспільства Україна ратифікувала ключові договори про права людини, включаючи Конвенцію "Про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок" (CEDAW, 1981) та Факультативний протокол до неї, приєдналася до Конвенції "Про права людей з інвалідністю".

В умовах повномасштабної російської агресії в Україні забезпечення принципів соціальної інклюзії набуває особливого значення. При цьому, медіа відіграють впливову роль у тому, як люди формують свою ідентичність, визначають соціальні норми та цінності.

Тому оцінка європейських практик правового забезпечення медіа безбар'єрності та публікацій, в яких висвітлюються питання, пов'язані з доступом кожного до інформації, набуває все більшої актуальності для створення відповідних умов у державі.

Результати аналізу наукових публікацій. Проблематику формування та реалізації державної політики у сфері медіа у наш час досліджують багато вітчизняних науковців, зокрема такі як: І.В. Арістова, О.А. Баранов, О.Ю. Большакова, В.М. Брижко, О.Є. Вознесенська, О.Я. Гоян, В.М. Дрешпак, І.В. Зайцева-Калаур, О.О. Золотар, В.Ф. Іванов, Н.М. Ільченко, Т.А. Костецька, З.О. Кукіна, С.Л. Мамука, Л.М. Мудрак, К.А. М'ясникова, І.Є. Розкладай, та інші. Проте, питання організаційно-правового забезпечення державної інформаційної політики щодо медіа безбар'єрності потребує додаткового дослідження та висвітлення.

Метою статті є дослідження кращих практик щодо організаційно-правового забезпечення державної інформаційної політики щодо медіа безбар'єрності, наукове обґрунтування шляхів її удосконалення, а також підготовка пропозицій стосовно напрямів реформування законодавства у цій сфері.

Виклад основного матеріалу. Медіа безбар'єрність – це поняття, яке стало дедалі більш актуальним останніми роками. Воно описує ідею того, що всі мають рівний доступ до інформації та можливість використовувати медіа-інструменти, щоб висловлювати свої погляди та думки.

Медіа безбар'єрність включає в себе не тільки доступ до різноманітних медіа-каналів, а й забезпечення можливості користувачам створювати власний контент та спілкуватися з іншими у своїх медіа-платформах.

До останніх років доступ до інформації та можливостей висловлювати свої погляди залежав від багатьох чинників, таких як освіта, статус та фінансова стабільність. Однак, з появою Інтернету та соціальних медіа, ці бар'єри зменшуються. Тепер, кожен може отримати доступ до інформації та висловлювати свої думки без великих фінансових витрат або відповідної освіти.

Одним із найбільших прикладів медіа безбар'єрності є соціальні мережі, такі як Facebook, Twitter та Instagram. Ці платформи дозволяють користувачам з усього світу створювати власний контент, спілкуватися з іншими та отримувати доступ до новин та інформації з будь-якої точки світу. Крім того, соціальні мережі дозволяють користувачам висловлювати свої думки та переконання на різноманітні теми.

Таким чином, особи незалежно від їх функціональних порушень чи комунікативних можливостей мають забезпечуватися доступом до інформації, у тому числі шляхом дотримання принципу безбар'єрності.

Медіа безбар'єрність – загальний підхід до формування та реалізації державної інформаційної політики для забезпечення безперешкодного доступу всіх груп населення до інформації.

Відповідно до пункту “d” статті 21 Конвенції “Про права осіб з інвалідністю” держави-учасниці вживають усіх належних заходів для забезпечення того, щоб особи з інвалідністю могли користуватися правом на свободу висловлення думки та переконань, зокрема свободу шукати, отримувати й поширювати інформацію та ідеї нарівні з іншими, користуючись за власним вибором усіма формами спілкування, зокрема шляхом спонукання засобів масової інформації, у тому числі тих, що надають інформацію через Інтернет, до перетворення своїх послуг на доступні для осіб з інвалідністю [1].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.04.21 р. № 366-р схвалено Національну стратегію із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, якою визначено наступні завдання щодо регулювання інформаційної доступності медіа:

- визначення порядку та умов, відповідно до яких аудіовізуальні медіа (незалежно від форми власності та підпорядкування) забезпечують субтитрування або переклад на жестову мову офіційних повідомлень, кіно-, відеофільмів, передач і програм;

- нормативне врегулювання запровадження аудіодискрипції (тифлокоментування);

- запровадження механізмів стимулювання застосування аудіодискрипції (тифлокоментування), титрування та перекладу жестовою мовою медіапродукції, кінематографічних творів тощо;

- організація перекладу новин та іншої важливої інформації мовою легкого читання;

- врегулювання вживання жестової мови в інформаційній діяльності суб'єктів аудіовізуальних медіа;

- забезпечення публічних аудіовізуальних медіа, у тому числі НСТУ сучасним обладнанням для титрування, перекладу на жестову мову та аудіодискрипції (тифлокоментування) [2].

Згідно із статтею 7 Директиви Європейського Парламенту та Ради 2010/13/ЄС “Про аудіовізуальні медіа послуги” від 10 березня 2010 року зі змінами, внесеними Директивою (ЄС) 2018/1808 від 14 листопада 2018 року, держави-учасниці повинні без зайвого зволікання забезпечити, щоб послуги, які надаються провайдерами медіапослуг (MS provider) в їхніх юрисдикціях, безперервно та поступово ставали доступнішими для осіб з інвалідністю за допомогою пропорційних заходів [3].

Важливим є розуміння того, в який спосіб медіа повинні зробити свої послуги доступними. “Європейським форумом інвалідності” підготовлено посібник з транспозитиву, який дає визначення форматам, завдяки яким такий доступ забезпечується [4]. Нижче розглянемо найпопулярніші способи забезпечення доступності медіапослуг.

Субтитри – текстове представлення діалогу тією ж мовою або в перекладі іншою мовою. Субтитри призначені для глядачів, щочують, які не розуміють мови. З цієї причини субтитри відображають лише розмовний зміст, але не звукові ефекти чи елементи. Здебільшого використовуються для позначення перекладів, наприклад, субтитри до іноземних фільмів.

Субтитри можуть бути закритими та відкритими. Закритих субтитрів не видно до активації їх глядачем за допомогою меню або пульту дистанційного керування. Відкриті субтитри “вбудовуються” у відео і є видимими для всіх користувачів, завдяки чому жоден їх елемент не втрачається.

Розмовні субтитри (аудіосубтитри) – читання вголос міжмовних субтитрів розмовним голосом. Такий спосіб забезпечення доступності медіапослуг є особливо корисними для осіб з порушенням зору та осіб, що мають перешкоди в читанні, а також для сліпоглухих осіб, особливо в країнах, які не дублюють програми державною мовою.

Розгорнуті субтитри (субтитри для глухих та осіб з порушеннями слуху) відрізняються від звичайних субтитрів наданням важливої немовної інформації, а також ідентифікують мовця, що може бути корисним, коли глядач не може візуально визначити, хто і що говорить. Прикладом немовної інформації можуть бути “кроки”, “гавкіт собаки” або “тріск вікна”.

Жестова мова – це мова рухів, якою користуються люди з вадами слуху для комунікації. Це дуже важливий спосіб взаємодії з оточуючим світом, але для більшості людей вона є незрозумілою. І саме тому переклад жестовою мовою за допомогою програмного забезпечення є дуже важливим кроком у забезпеченні доступу до інформації для людей з вадами слуху.

Переклад жестовою мовою використовується для доведення інформації, що міститься в звуковому супроводі програми (мови та інших важливих звуків) до глядачів, які нечують або для яких жестова мова є рідною та інших користувачів жестової мови (наприклад, тих, хто чує). Забезпечення титрів або субтитрів жодним чином не виключає потреби в перекладі жестовою мовою.

Останнім часом в інформаційному просторі все частіше можна почути про технології, що дозволяють здійснювати переклад на жестову мову за допомогою програмного забезпечення. Це дуже важливо для тих людей, які не мають можливості користуватися голосовими комунікаційними засобами. Програмне забезпечення для перекладу жестової мови може зробити їхнє життя кращим.

Переклад жестовою мовою здійснюється як попередньо записаних програм, так і програм прямого ефіру. У частині екрану (переважно в правій нижній частині) розташовується віконце з перекладачем. Нова технологія за допомогою NbbTV дозволяє користувачу самому вмикати віконце з перекладачем. Для цього потрібно, щоб телевізор

мав можливість доступу до Інтернет. Під час трансляції програми на екрані з'являється віконце з символом жестової мови. Користувач вмикає символ і відкривається віконце з перекладачем.

Аудіодискрипція (звукоопис) передає важливий візуальний зміст за допомогою опису, що вставляється як розповідь між діалогами та іншими звуками програми. Має важливе значення для повного розуміння та перегляду телевізійних програм незрячими, особами з порушеннями зору та особами з інтелектуальними порушеннями. Інколи, для позначення звукоопису аудіовізуального матеріалу використовується термін "відеодискрипція", тоді як термін "аудіодискрипція" охоплює візуальний опис загалом, включно з театром, спортом та подіями.

В Україні принцип медіа безбар'єрності відповідно до Закону України "Про суспільні медіа України" забезпечується НСТУ, яка вживає заходів для забезпечення доступності своїх програм для сприйняття особами з вадами зору чи слуху шляхом адаптування програм за допомогою аудіоопису, субтитрування або перекладу на жестову мову. При цьому, частка таких адаптованих програм повинна становити не менше 5 відсотків обсягу добового мовлення телеканалів у проміжках часу між 7 та 22 годинами, крім часу, відведеного на аудіовізуальну комерційну інформацію.

Використання жестової мови та доступних форматів в медіа поступово переходить від проектів та окремих практик, через заохочення до імперативних норм в законодавстві.

Під час дослідження було проаналізовано існуючий досвід європейських країн забезпечення доступності інформації, що поширюється медіа. Можна зробити висновок про різні підходи у правовому регулюванні, а також існування різноманітної практики правового застосування.

Наприклад, у Нідерландах основним документом з порушеного питання є Закон "Про засоби масової інформації" 2008 року [5], відповідно до статті 15 якого щонайменше 95 відсотків загальної пропозиції телевізійних програм національного суспільного мовника, що складається з голландськомовної продукції, забезпечено субтитрами для людей з вадами слуху. При цьому, для цих цілей не беруться до уваги рекламні повідомлення; пропозиції телевізійних програм, які розповсюджуються для носіїв нідерландської мови за кордоном. Згідно із статтею 17 вказаного Закону загальна пропозиція програм на каналі телевізійних програм приватного медіа з охопленням щонайменше 75 відсотків усіх домогосподарств у Нідерландах, яка складається з голландськомовної продукції, надається щонайменше на 50 відсотків із субтитрами для осіб з порушенням слуху.

Заслуговує на увагу досвід Угорщини, у якій порушене питання врегульовано на рівні Закону "Про медіа" [6]. Відповідно до статті 39 вказаного Закону постачальники медіа-контенту для аудіовізуальних медіа-послуг повинні докладати зусиль, щоб поступово зробити свої програми доступними для людей з вадами слуху.

Державні та приватні лінійні медіа, які мають значну ринкову частку, зобов'язані забезпечити, щоб усі оголошення про суспільний інтерес, політична реклама, новинні програми (включаючи новини про дорожній рух, спортивні новини та прогноз погоди) та політичні програми, а також програми про людей з обмеженими можливостями або рівні можливості були доступні через угорські субтитри або через мову жестів. Крім того, вищезазначені медіа зобов'язані забезпечити, щоб кінематографічні твори, ігри та програми, що служать суспільним цілям, які надаються з 06:00 до 24:00, також були доступні через угорські субтитри або мовою жестів. Передбачалось поступове збільшення такого часу – з шести годин у 2012 році до повного ефірного часу у 2015 році.

У Бельгії на законодавчому рівні запроваджено принцип недискримінації та обов'язок забезпечення інформаційної доступності для людей з вадами слуху чи зору [7]. При цьому, підкреслюється особлива важливість програм новин, які повністю мають дублюватися субтитрами, незалежно від того, суспільний це мовник чи приватний.

Німеччина також врегулювала порушене питання. “Державний договір про модернізацію медіапорядку” в Німеччині [8] створив єдині федеральні норми для законодавства про телерадіомовлення. Основним критерієм забезпечення доступності мовлення є запровадження норм прозорості та заборони дискримінації. Ці заборони спрямовані на забезпечення різноманітності думок і створення прозорості. Наприклад, медіа-посередники повинні зробити критерії збору, відбору та представлення контенту та інформації про використовувані алгоритми доступними для своїх користувачів.

Інтересно те, що § 2–19 Закону Норвегії “Про радіо- та телетрансляцію” [9] поширюють зобов'язання зі створення умов для доступу до медіапослуг як на суспільного мовника (NRK), так і на приватних мовників, частка аудиторії яких складає від 5 відсотків усіх телеглядачів. Вимоги стосуються необхідності застосування субтитрів, перекладу жестовою мовою, звукоопису та інших технологій. Вимоги не поширюються на провайдерів, частка аудиторії яких складає менше ніж 5 відсотків. Для публічного мовника вимоги поширюються як на ефірне мовлення, так і на послуги за запитом. Так, зобов'язання для NRK включають:

- субтитри для всіх попередньо вироблених програм;
- за технічної та практичної можливості вимоги субтитрування поширюються й на програми прямого ефіру;
- субтитри повинні мати програми, які транслюються в ефірному мовленні та в послугах за запитом;
- регіональні трансляції в послугах за запитом теж повинні мати субтитри;
- наскільки це технічно та практично можливо, субтитри мають супроводжувати програми саамською мовою в послугі на вимогу;
- щоденно повинні транслюватись програми з перекладом жестовою мовою;
- щоденно повинні транслюватись програми з перекладом норвезькою жестовою мовою;
- не рідше одного разу на тиждень повинні транслюватись програми зі звукоописом;
- іноземні програми з субтитрами норвезькою повинні мати функцію озвучування тексту;
- за технічної та практичної можливості іноземні програми, що транслюються в прямому ефірі повинні мати доступ до функції зчитування тексту.

Водночас у суспільного мовника створено підрозділ з питань доступності, а також працює служба з користувачів, що тестують якість контенту.

Для двох приватних комерційних мовників (TV2 та TVNorway) з часткою аудиторії понад 5 відсотків передбачено:

- за технічної та практичної можливості необхідність субтитрування попередньо записаних програм, що транслюються між 18 та 23 годинами;
- наскільки це технічно та практично можливо один раз в тиждень мають транслюватись програми з перекладом жестовою мовою;
- наскільки це технічно та практично можливо, один раз в місяць мають транслюватись програми зі звукоописом.

Заслугує на увагу французький досвід забезпечення принципу медіа безбар'єрності.

Стаття 91 Закону Франції “Про рівні права та можливості” від 11.02.05 р. № 2005-102, участь і громадянство людей з обмеженими можливостями [10] встановлює вимогу

щодо доступності телевізійних передач для сліпих та слабозорих людей, а саме: телевізійні програми, що транслюються аудіовізуальними комунікаційними службами, повинні бути доступні для глухих або людей із вадами слуху та осіб з вадами зору на умовах, встановлених нормативними актами. Але це не застосовується до телевізійних послуг, що транслюються аудіовізуальними комунікаційними компаніями, у яких щорічний валовий дохід від реклами становить менше 10 мільйонів Євро.

Виконання цих вимог регулюється різними актами, включаючи постанови Ради з аудіовізуальних засобів (CSA) та нормативні акти, прийняті урядом Франції.

Крім того, в угодах про цілі між CSA та “громадськими каналами” має бути зазначено зобов’язання каналів надавати сліпим і слабозорим людям доступ до телевізійних програм (без будь-яких додаткових деталей щодо частки).

Щодо телевізійних і радіопередач, то також є Рекомендація від 04.01.11 р. щодо виборчих питань від CSA, яка адресована телеканалам. Рекомендація нагадує про положення Закону та уточнює, що канали з середньорічним рейтингом понад 2,5 відсотків загальної телевізійної аудиторії відповідають за забезпечення доступу глухих і слабозорих осіб із субтитрами або жестовою мовою до всіх телевізійних програм. програми, присвячені виборам.

Від інших каналів вимагається забезпечувати доступ із субтитрами або мовою жестів для глухих і людей із вадами слуху до основних телевізійних програм, присвячених поточним виборчим подіям, за високої аудиторії, а також прагнути забезпечити, зокрема, доступ до трансляції виборчих дебатів на екрані.

Якість послуг має відповідати трьом Хартіям, де зазначені стандарти. Французький медіа регулятор опублікував Хартії, що стосуються якості опису аудіо, субтитрування та французької мови жестів (FSL) у 2008, 2011 та 2015 роках. Відповідно до Хартії 2015 р., розмір віконця з перекладачем жестової мови повинен бути видимим не менше ніж на 10 відсотків екрану. Хартія 2011 р. стосується якості субтитрування, а Хартія 2008 р. – якості звукоопису. У 2020 р. регулятор опублікував керівництво зі звукоопису, яким передбачено зобов’язання провайдерів під час застосування звукоопису керуватись рекомендаціями, розробленими “Конфедерацією незрячих”.

Відповідно до розділу 20-6 Закону Франції “Про свободу спілкування” (Закон Леотара) [11] регуляторний орган аудіовізуальних і цифрових комунікацій контролює доступність телевізійних програм на замовлення та аудіовізуальних медіа-сервісів для людей з обмеженими можливостями. Здійснюючи всі свої повноваження, він, зокрема, забезпечує постійне та поступове, кількісне та якісне посилення цієї доступності та звітує про це у своєму щорічному звіті.

Закон приділяє особливу увагу доступності повідомлень про здоров’я, а також важливих подій, пов’язаних із новинами.

Це гарантує, що програми телевізійних послуг, доступні для глухих або людей зі слабким слухом, або для сліпих або людей із вадами зору, також стають доступними, коли вони пропонуються телевізійними послугами, що наздоганяють.

Провайдери послуг надсилають регулятору щорічні звіти щодо доступності їхніх програм, а також електронних публічних комунікаційних послуг, які вони публікують, на умовах, які вони визначають. Розповсюджувачі послуг надають їй щорічні звіти про доступність засобів доступу до послуг, які вони розповсюджують. Провайдери послуг також складають плани дій відповідно до вказівок органу влади та рекомендацій, які він формулює, що дозволяє безперервно та поступово покращувати доступність.

Регуляторний орган робить легкодоступною інформацію про доступність програм послуг, в рамках електронної публічної комунікаційної служби. Зазначений сервіс дає можливість сформулювати скарги.

Внесок провайдерів послуг у розвиток виробництва, повністю або частково незалежного від них, кінематографічних та аудіовізуальних творів, а також частка цього внеску або сума, виділена на придбання прав на трансляцію цих творів на послуги, які вони публікують, встановлюючи, якщо необхідно, різні правила для кінематографічних творів і аудіовізуальних творів, а також відповідно до характеру творів, що транслуються в ефір, та умов ексклюзивності їх розповсюдження. Цей внесок може брати до уваги адаптацію твору для сліпих або людей із вадами зору, а в кінематографічних питаннях включати частину, призначену для розповсюдження.

Для телевізійних послуг, що транслуються наземне в цифровому режимі, середньорічна аудиторія яких перевищує 2,5 відсотків загальної аудиторії телевізійних послуг, пропорції програм, які за допомогою відповідних пристроїв і, зокрема, при високому прослуховуванні, доступні для сліпих або людей з вадами зору.

Значні пропорції програм, які за допомогою відповідних пристроїв і, зокрема, у прайм-тайм, доступні для глухих або людей зі слабким слухом. Для телевізійних послуг, середньорічна аудиторія яких перевищує 2,5 відсотків від загальної аудиторії телевізійних послуг, це зобов'язання застосовується протягом максимум п'яти років після публікації Закону № 2005-102. 11 лютого 2005 р. за рівні права та можливості, участь і громадянство людей з обмеженими можливостями, до всіх їхніх програм, за винятком рекламних повідомлень. Однак угода може передбачати винятки, виправдані характеристиками певних програм. Для телевізійних послуг з місцевим призначенням угода може передбачати скорочення зобов'язань щодо адаптації.

Для телевізійних послуг, що транслуються наземне в цифровому режимі, середньорічна аудиторія яких перевищує 2,5 відсотків загальної аудиторії телевізійних послуг, пропорції програм, які за допомогою відповідних пристроїв і, зокрема, при високому прослуховуванні, доступні для сліпих або людей з вадами зору.

З огляду на наведене, вважаємо, що Україна має врахувати кращі європейські практики забезпечення доступу кожного до інформації з урахуванням необхідності дотримання принципу медіа безбар'єрності.

Водночас вважаємо, що будь які зміни у правовому регулюванні, особливо пов'язані із забезпеченням права на доступ до інформації, мають супроводжуватися медійно. Держава має пояснювати свою політику простою мовою. Не можна недооцінювати необхідність проведення широких просвітницьких кампаній для населення щодо дотримання принципу безбар'єрності в усіх сферах суспільного життя.

На виконання пункту 67 Плану заходів на 2021 і 2022 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.08.21 р. № 883-р, Міністерство культури та інформаційної політики України здійснювало організацію та проведення інформаційно-просвітницької кампанії "Україна без бар'єрів". Зазначену роботу відомство продовжує виконувати і сьогодні.

На медійній платформі Українського національного інформаційного агентства "Укрінформ", що входить до сфери управління Міністерства культури та інформаційної політики України, на постійній основі розміщуються новини, публікації тощо стосовно подолання безбар'єрності в Україні, а також роз'яснення щодо цього поняття.

Висновки.

Організаційно-правове забезпечення державної інформаційної політики щодо медіа

безбар'єрності передбачає розробку та впровадження комплексу заходів для забезпечення доступу до медіа для всіх людей незалежно від їхніх можливостей та статусу.

На підставі аналізу кращих європейських практик забезпечення медіа безбар'єрності можна зробити висновок про доцільність внесення змін до Закону України "Про медіа" в частині розширення суб'єктів у сфері медіа, що впроваджуватимуть реалізацію принципу безбар'єрності.

Так, у Законі України "Про медіа" необхідно передбачити зобов'язання для суб'єктів у сфері аудіовізуальних медіа з забезпечення доступності програм для осіб з інвалідністю/порушенням здоров'я. Такі зобов'язання слід поширити як на суспільного мовника так і на інших суб'єктів у сфері аудіовізуальних медіа. Такі зобов'язання мають передбачати:

- забезпечення доступності програм для осіб з інвалідністю/порушенням здоров'я зору, слуху;

- використання перекладу жестовою мовою, субтитрування, звукоопису та інших технологій, що забезпечують доступ до інформації.

З огляду на наведене, пропонуємо передбачити на законодавчому рівні поетапне збільшення частки доступних програм. При цьому, вимірювання частки програм повинно здійснюватися за кожним способом забезпечення доступності. Показники можна вираховувати, як у відсотках, так і в кількості годин від часу мовлення:

- використання жестової мови: 2024 р. – 10%; 2026 р. – 20%; 2028 р. – 30%; 2030 р. – 50%;

- титрування: 2024 р. – 10%; 2026 р. – 20%; 2028 р. – 30%; 2030 р. – 50%;

- звукоопис (аудіодескрипція, тифлокоментар): 2025 р. – 10%; 2028 р. – 20%; 2030 р. – 30%.

У разі внесення запропонованих змін до закону Національна рада України з телебачення і радіомовлення здійснюватиме моніторинг виконання телеорганізаціями зобов'язань з забезпечення доступності програм, вжиття санкцій за порушення відповідних зобов'язань, а також затвердження стандартів використання мов та форматів, що забезпечують доступність телепрограм.

Додаткового дослідження потребує тема запровадження в Україні прогресивних механізмів заохочення суб'єктів у сфері аудіовізуальних медіа з метою більш швидкої розбудови безбар'єрного інформаційного суспільства.

Використана література

1. Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї: Закон України від 16.12.09 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 9. Ст. 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-17#Text>

2. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.04.21 р. № 366-р. *Офіційний вісник України*. 2021. № 36. Ст. 2154. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>

3. Про аудіовізуальні медіа-послуги: Директиви Європейського Парламенту та Ради 2010/13/ЄС від 10 березня 2010 року. URL: https://www.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/Dyrektyva_mediaposluchy_kodyf.pdf

4. Європейський форум інвалідності. "Audiovisual Media Services Directive". Toolkit for transposition. November 2019. P. 7-9. URL: https://www.edf-feph.org/content/uploads/2020/12/final_edf_avmsd_toolkit_november_2019_0.pdf

5. Про засоби масової інформації: Закон Нідерландів 2008 р. URL: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0025028/20-22-07-01>

6. Про медіа: Закон Угорщини. URL: <https://njt.hu/jogszabaly/2010-185-00-00>

---

7. Декрет щодо радіо- та телетрансляції. Бельгія. URL: <https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1017858.html>

8. Державний договір про модернізацію медіапорядку в Німеччині. URL: <https://www.rundfunkbeitrag.de/e175/e201/Medienstaatsvertrag.pdf>

9. Про радіо- та телетрансляцію: Закон Норвегії. URL: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-12-04-127>

10. Про рівні права та можливості, участь і громадянство людей з обмеженими можливостями: Закон Франції від 11.02.05 р. № 2005-102. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000809647>

11. Про свободу спілкування: Закон Франції від 30.09.86 р. № 86-1067 (Закон Леотара). URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000000512205>

~~~~~ * * * ~~~~~